भक्ताऽहमपि तं वीरं छायेवानुगता पथि । तस्य दैवात् प्रसङ्गोऽभूदतिमात्रं सुदेवने ।
द्यूते स निर्ज्जितश्चैव वनमेक उपेयिवान् । तमेकवसनं वीरमुन्मत्तमिव विह्वलं ।
आश्वासयन्ती भर्त्तारमहमप्यगमं वनं । स कदाचिद्वने वीरः कस्मिंश्चित् कारणान्तरे । २५९०
क्षुत्परीतस्तु विमनास्तदर्थेकं व्यसर्ज्जयत् । तमेकवसना नग्नमुन्मत्तवदचेतसं ।
अनुव्रजन्ती बहुला न स्वपामि निशास्तदा । ततो बहुतिथे काले सुप्तामुत्सृज्य मां क्वचित् ।
वाससोऽर्द्धं परिच्छिद्य त्यक्तवान्मामनागसं । तं मार्गमाणा भर्त्तारं दह्यमाना दिवानिशं ।
साऽहं कमलगर्भाभमपश्यन्ती हृदि प्रियं । न विन्दाम्यमरप्रख्यं प्रियं प्राणेश्वरं प्रभुं ।
तामश्रुपरिपूर्णाक्षीं विलपन्तीं तथा बहु । राजमाताऽब्रवीदार्त्तां भैमीमार्त्तस्वरां स्वयं । २५९५
वसस्व मयि कल्याणि प्रीतिर्मे परमा त्वयि । मृगयिष्यन्ति ते भद्रे भर्त्तारं पुरुषा मम ।
अपि वा स्वयमागच्छेत् परिधावन्नितस्ततः । इहैव वसती भद्रे भर्त्तारमुपलप्स्यसे ।
राजमातुर्व्वचः श्रुत्वा दमयन्ती वचोऽब्रवीत् । समयेनोत्सहे वस्तुं त्वयि वीरप्रजायिनि ।
उच्छिष्टं नैव भुञ्जीयां न कुर्य्यां पादधावनं । न चाहं पुरुषानन्यान् प्रभाषेयं कथञ्चन ।
प्रार्थयेद्यदि मां कश्चिद्दण्ड्यस्ते स पुमान् भवेत् । बध्यश्च ते ऽसकृन्मन्द इति मे व्रतमाहितं । २६००
भर्त्तुरन्वेषणार्थन्तु पश्येयं ब्राह्मणानहं । यद्येवमिह वत्स्यामि त्वत्सकाशे न संशयः ।
अतोऽन्यथा न मे वासो वर्त्तते हृदये क्वचित् । तां प्रहृष्टेन मनसा राजमातेदमब्रवीत् ।
सर्व्वमेतत् करिष्यामि दृष्ट्वा ते व्रतमीदृशं । एवमुक्ता ततो भैमीं राजमाता विशाम्पते ।
उवाचेदं दुहितरं सुनन्दां नाम भारत । सैरिन्ध्रीमभिजानीष्व सुनन्दे देवरूपिणीं ।
वयसा तुल्यतां प्राप्ता सखी तव भवत्वियं । एतया सह मोदस्व निरुद्विग्नमनाः सदा । २६०५
ततः परमसंहृष्टा सुनन्दा गृहमागमत् । दमयन्तीमुपादाय सखीभिः परिवारिता ।
सा तत्र पूज्यमाना वै दमयन्ती व्यनन्दत । सर्व्वकामैः सुविहितैर्निरुद्वेगाऽवसत्तदा ।
इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि नलोपाख्यानपर्व्वणि दमयन्तीचेदिराजगृहवासे पञ्चषष्टोऽध्यायः ॥ ६५ ॥
॥ बृहदश्व उवाच ॥ उत्सृज्य दमयन्तीन्तु नलो राजा विशाम्पते । ददर्श दावं दह्यन्तं महान्तं गहने वने ।
तत्र शुश्राव शब्दं वै मध्ये भूतस्य कस्यचित् । अभिधाव नलेत्युच्चैः पुण्यश्लोकेति चासकृत् ।
माभैरिति नलश्चोक्त्वा मध्यमग्नेः प्रविश्य तं । ददर्श नागराजानं शयानं कुण्डलीकृतं । २६१०
स नागः प्राञ्जलिर्भूत्वा वेपमानो नलन्तदा । उवाच मां विद्धि राजन् नागं कर्कोटकं नृप ।
मया प्रलब्धो महर्षिर्नारदः सुमहातपाः । तेन मन्युपरीतेन शप्तोऽस्मि मनुजाधिप ।
तिष्ठ त्वं स्थावर इव यावदेव नलः क्वचित् । इतो नेता हि तत्र त्वं शापान्मोक्ष्यसि मत्कृतात् ।
तस्य शापान्नशक्तोऽस्मि पदाद्विचलितुं पदं । उपदेक्ष्यामि ते श्रेयस्त्रातुमर्हति मां भवान् ।
सखा च ते भविष्यामि मत्समो नास्ति पन्नगः । लघुश्च ते भविष्यामि शीघ्रमादाय गच्छ मां । २६१५
एवमुक्त्वा स नागेन्द्रो बभूवाङ्गुष्ठमात्रकः । तं गृहीत्वा नलः प्रायाद्देशं दावविवर्ज्जितं ।